

The comparison of moral intelligence, emotional intelligence and social intelligence between students of multi-grade and one-grade classes

Hassan Halabisaz¹ , Ali Mohammadzadeh² , Akbar Rezaei³

1. M.A in Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran. E-mail: Hassanhalabisaz7@gmail.com

2. Professor, Department of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran. E-mail: a_mohammadzadeh@pnu.ac.ir

3. Professor, Department of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran. E-mail: akbar528@pnu.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article history:
Received 30 March 2023
Received in revised form
29 April 2023
Accepted 06 June 2023
Published Online 22
November 2023

Keywords:
multi-grade classes,
one-grade classes,
moral intelligence,
emotional intelligence,
social intelligence

ABSTRACT

Background: Multi-grade classes, in which a teacher is responsible for teaching students in different educational levels, is a way to make rural children more accessible to education. Despite the negative effects of this type of education, such as less attention to the individual needs of learners, few researches point to the increase of learners' social skills, richer educational environment, better social participation and growth of self-esteem. One of the fields to resolve this contradiction is the comparison of multiple intelligences in multi-grade and one-grade students, but there is a research gap in the relevant research background. There are different views on multi-grade classes. Some researches consider multi-grade classes as one of the problems of the educational system that must be eliminated, and some others consider the existence of these classes as an opportunity for optimal education. The results of previous studies on the benefits and limitations of multi-grade classes for students are contradictory. One of the areas to resolve this contradiction is the comparison of multiple intelligences in multi-grade and one-grade students, about which there is a research gap.

Aims: The present study was conducted with the aim of comparing moral intelligence, emotional intelligence and social intelligence in students of one-grade and multi-grade classes.

Methods: The design of the current research was a causal-comparative description. The statistical population of the research included all one-grade and multi-grade students of Khodaafrin city in the academic year of 2021-2022, who were studying in the sixth grade. The sample size was determined based on Morgan's table (239 people) and then sampling was done in three levels: cluster, class and simple random. In this way, to determine a sample of single-grade students from among the one-grade schools of Khoda Afarin city, a few schools were randomly selected. Also, some schools were randomly selected from the multi-grade rural schools. Then, according to the size of each class (one-grade and multi-grade) in the statistical population, a total of 239 students (147 one-grade students and 92 multi-grade students) were selected randomly. In order to collect data, questionnaires of emotional intelligence (Schutte et al., 1998), moral intelligence (Lennick & Kiel, 2005) and Tromsø social intelligence (Silvera et al., 2001) were used. Multivariate analysis of variance and SPSS26 software were used for data analysis.

Results: The results showed that the students of multi-grade classes have obtained higher average grades in all three variables of emotional intelligence, moral intelligence and social intelligence, but this difference was not significant in terms of moral intelligence scores ($P > 0.05$), but significant in emotional intelligence and social intelligence. was ($P < 0.05$).

Conclusion: According to the findings, it seems that the students of multi-grade classes have higher emotional and social intelligence than the students of one-grade classes due to more and richer interactions in the educational environment. Considering conducting research in a specific geographical area and sixth grade students, it is suggested to repeat the experiment in other groups and more samples.

Citation: Halabisaz, H., Mohammadzadeh, A., & Rezaei, A. (2023). The comparison of moral intelligence, emotional intelligence and social intelligence between students of multi-grade and one-grade classes. *Journal of Psychological Science*, 22(129), 175-191. [10.52547/JPS.22.129.175](https://doi.org/10.52547/JPS.22.129.175)

Journal of Psychological Science, Vol. 22, No. 129, 2023

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.22.129.175](https://doi.org/10.52547/JPS.22.129.175)

✉ **Corresponding Author:** Hassan Halabisaz, M.A in Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran.

E-mail: Hassanhalabisaz7@gmail.com, Tel: (+98) 9917809013

Extended Abstract

Introduction

According to the definition of Mulryan-Kyne (2004), multi-grade classes include classes in which a teacher is responsible for teaching students who are in different educational levels. Multi-grade education at the primary school level is popular in many countries (Brown, 2010). Despite the justified goals of multi-grade classes, this program may cause a drop in the academic performance of learners. For example, age, gender, as well as diverse cultures interacting with each other can hinder students' learning and acquisition of specified competencies (Bacane & Calisang, 2019). On the other hand, some studies show the positive effect of multi-grade classes. Researches have shown that multi-grade teaching, if implemented correctly, can be as effective academically as one-grade teaching and can significantly improve learners' social skills even better than one-grade classes. In multi-grade classes, a greater understanding between teachers and learners and a richer environment for students for more social participation is provided, and with proper class management, better conditions are provided for students' learning and the development of learners' self-esteem (Mohammadjani & Majouni, 2019).

Intelligence has always been the focus of many educational and psychological researches. In popular researches and discourses, intelligence is often considered as an inherent, stable and trait-like characteristic and equal to IQ. Studies have shown that education and intelligence are intertwined in a two-way relationship, because intellectual ability predicts the degree of educability through various social and economic factors (Bottenhorn et al., 2021). Today, in addition to the cognitive aspect of intelligence, other aspects of it are also discussed, including moral intelligence, social intelligence, and emotional intelligence (Haddadi Moghaddam, Abolghasemi & Tizdast, 2021).

Borba (2001) introduced a new perspective called moral intelligence within the framework of seven virtues or traits (empathy, conscience, self-control, respect, empathy, tolerance and justice) that are good and necessary human characteristics for all people

everywhere, which They help him in facing the pressures of life. In fact, moral intelligence is the ability of people's thinking and feeling to understand and recognize right and wrong and defines the basis of moral beliefs for behavior (Aisyah, 2018). Teachers in educational environments have always faced ethical challenges. Ghadampour, Heidaryani, Kalantar & Nasiri Hanis (2020) believe that one of the duties of educational centers and institutions is to promote moral values among students in order to provide the ground for the flourishing of the learners' capabilities and the necessary platform for their comprehensive personality, emotional behavioral and intellectual development.

Another type of intelligence that plays an important role in the development of students is emotional intelligence. Students who have high emotional intelligence achieve a more realistic perception in interpersonal relationships and this ability helps them to gain the motivation to progress (Sobhi-Gharamaleki, 2012). Some consider emotional intelligence as the skills to identify, absorb, understand and regulate one's own and others' emotions. These skills are potential resources that help to cope better with stressful events (Zeidner, Matthews & Roberts, 2012).

Another type of intelligence is social intelligence, which is necessary for interpersonal interactions and adaptive social relationships (Khaleghkhan et al., 2019). Social intelligence is closely related to emotional intelligence. However, there is a significant difference between these two constructs (Gkonou & Mercer, 2017).

There are different views on multi-grade classrooms. Some consider these classes to be among the problems of the educational system that must be eliminated, and others consider the existence of these classes as an opportunity for optimal education (Rahimi et al., 2013). With all the problems and limitations of multi-grade classes, due to the geographical and climatic conditions and the abundance of rural and deprived areas in Iran and the lack of students in some of these areas, the increase of multi-grade classes is unavoidable.

Multi-grade classes, in which a teacher is responsible for teaching students in different educational levels,

is a way to make rural children more accessible to education. Despite the negative effects of this type of education, such as less attention to the individual needs of learners, few researches point to the increase of learners' social skills, richer educational environment, better social participation and growth of self-esteem. One of the fields to resolve this contradiction is the comparison of multiple intelligences in multi-grade and one-grade students, but there is a research gap in the relevant research background. On the other hand, the search of the researchers of the present study did not find any specific research that compares multiple intelligences in one-grade and multi-grade students. Therefore, the current study seeks to answer this basic question: Is there a difference between one-grade and multi-grade students in terms of moral intelligence, emotional intelligence, and social intelligence?

Method

The design of the current research was a causal-comparative description. The statistical population of this research included all one-grade and multi-grade students of Khoda Afarin city in the academic year of 2021-2022, who were studying in the sixth grade. Due to the fact that the statistical population of the research included two groups of students, i.e., one-grade and multi-grade students, first, the sample size was determined based on Morgan's table (239

people), and then sampling was done at two levels: cluster, class, and simple random. In this way, to determine a sample of one-grade students from among the one-grade schools of Khoda afarin city, a few schools were randomly selected. Also, some schools were randomly selected from the multi-grade rural schools. Then, according to the size of each class (one-grade and multi-grade) in the statistical population, a total of 239 students (147 one-grade students and 92 multi-grade students) were selected randomly. In order to collect data, questionnaires of emotional intelligence (Schutte et al., 1998), moral intelligence (Lennick & Kiel, 2005) and Tromsoe social intelligence (Silvera et al., 2001) were used. Multivariate analysis of variance and SPSS₂₆ software were used for data analysis.

Results

The participants of the current study included 239 students (147 single-level students, which are 61.51% of the sample and 92 multi-level students, which are 38.49% of the statistical sample). Also, the distribution of participants based on gender included 47.5% male students and 52.5% female students. Next, in order to answer the main question of the current research, whether there is a difference between single-grade and multi-grade students in terms of moral, emotional and social intelligence, multivariate analysis of variance was used.

Table 1. Results of multiple tests of multivariate analysis of variance for group membership effects

Test	Value	F	df Hypothesis	df error	sig	Effect size
Pillai's effect	0.09	8.11	3	235	0.001	0.09
Wilks Lambda	0.90	8.11	3	235	0.001	0.09
Hotelling's effect	0.10	4.27	3	235	0.001	0.09
Roy's Largest Root	0.10	4.27	3	235	0.001	0.09

Table 2. Multivariate analysis of variance to compare the average scores of the groups in each of the variables

Variables	sum of squares	df	mean square	F	The significane level	Effect size
emotional intelligence	792.54	1	792.54	1.50	0.22	0.006
moral intelligence	1403.37	1	1403.37	4.88	0.02	0.02
intelligence is social	1366.03	1	1366.03	19.72	0.001	0.07

Conclusion

The present study was conducted with the aim of comparing the moral intelligence, emotional intelligence and social intelligence of students in one-grade and multi-grade classes. The results of the research showed that the students of multi-grade

classes have obtained higher average scores in all three variables of emotional intelligence, moral intelligence and social intelligence, but this difference was not significant in terms of moral intelligence scores and was significant in emotional intelligence and social intelligence. The search of the researchers

of the present study did not show any specific research that examines and compares the level of moral intelligence in students of one-grade and multi-grade classes. The characteristics that a person can understand the pain and suffering of others, do not allow himself to behave cruelly; control his impulses and be able to delay his gratification; before judging, listen to the words of the parties, accept and respect differences; do not accept unethical options; have the power of empathy; Stand up against injustice and treat others with respect and kindness. These are the fundamental characteristics that help children to be responsible citizens and have a strong and healthy personality (Borba, 2005). It seems that due to the fact that the different dimensions of moral intelligence (correctness, responsibility, forgiveness and compassion) are more related to the internal factors of people, for this reason, in the present research, a significant difference has been shown regarding the moral intelligence of students of single-grade and multi-grade classes. It didn't happen. The classroom environment can affect students' social behavior and social behaviors are very important in the early years. Learning with students of different ages and learning in a socially appropriate environment can have a positive effect on the development of children's social intelligence (Suggs, 2017).

In multi-level education, children are not compared with each other, and in order to advance educational goals, the teacher can choose a wider curriculum. Also, the learner-centered and child-centered approach is used abundantly in these classes. Creating a child-centered and caring educational environment in these classes helps to develop students' emotional, emotional, verbal and self-esteem skills (Song, R., Spradlin, T. E., & Plucker, 2009).

Regarding the findings of the current research on higher social intelligence in students of multi-grade classes, it can be said that after family and school, the classroom is the most important factor that plays a role in children's socialization (Rahimi et al., 2013). According to the findings of the present research, it is suggested that students of multi-grade classes have higher emotional and social intelligence, the causes of this issue should be investigated in other studies (especially qualitative studies) and efforts should be made to implement similar mechanisms in one-grade classes with the coordination of education and training. be executed Also, considering the very limited research regarding the effect of multi-level classes on various academic and psychological aspects of students, it is suggested that researchers conduct studies to help develop theoretical and practical knowledge regarding multi-grade classes and its effect on various academic and psychological aspects of students.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is an excerpt from the master's thesis in the field of general psychology, which was approved and defended at Payam Noor University, Tabriz Center. The informed consent and confidentiality of the students' responses have been taken into consideration and no risk or harm has been caused to them in the research process. Also, the research participants were assured about privacy and confidentiality.

Funding: This research was done in the form of a master's thesis without financial support.

Authors' contribution: The first author of this article was the main researcher, the second author was the supervisor, and the third author was the consultant in this research.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: We hereby thank and appreciate all the teachers, parents and students who participated in this research.

مقایسه هوش اخلاقی، هوش هیجانی و هوش اجتماعی در دانش آموزان کلاس های تک پایه و چندپایه

حسن حلبی ساز^۱، علی محمدزاده^۲، اکبر رضایی^۳

۱. کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه پیام نور، تبریز، ایران.

۲. استاد، گروه روانشناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۳. استاد، گروه روانشناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۱۰

بازنگری: ۱۴۰۲/۰۲/۰۹

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۱۶

انتشار برخط: ۱۴۰۲/۰۹/۰۱

کلیدواژه ها:

کلاس تک پایه،

کلاس چند پایه،

هوش اخلاقی،

هوش هیجانی،

هوش اجتماعی

زمینه: کلاس های چندپایه که در آن ها یک معلم مسئولیت تدریس به فراگیران در پایه های مختلف تحصیلی را دارد، شیوه ای برای ایجاد دسترسی بیشتر کودکان روستایی به آموزش است. با وجود اثرات منفی این نوع آموزش مانند توجه کمتر به نیازهای فردی فراگیران، پژوهش های اندکی به افزایش مهارت های اجتماعی فراگیران، غنی تر بودن محیط آموزشی، مشارکت اجتماعی بهتر و رشد حرمت خود اشاره دارد. یکی از زمینه های برطرف کننده این تناقض، مقایسه هوش های چندگانه در دانش آموزان چندپایه و تک پایه است، اما در پیشینه پژوهشی مربوطه شکاف تحقیقاتی وجود دارد.

هدف: پژوهش حاضر با هدف مقایسه هوش اخلاقی، هوش هیجانی و هوش اجتماعی در دانش آموزان کلاس های تک پایه و چندپایه انجام شد.

روش: طرح پژوهش حاضر، توصیفی از نوع علی - مقایسه ای بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانش آموزان تک پایه و چندپایه شهرستان خداآفرین در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود که در پایه ششم ابتدایی مشغول به تحصیل بودند. حجم نمونه براساس جدول مورگان تعیین شد (۲۳۹ نفر) و سپس نمونه گیری در سه سطح خوشه ای، طبقه ای و تصادفی ساده انجام شد. بدین ترتیب برای تعیین نمونه ای از دانش آموزان تک پایه از میان مدارس تک پایه شهرستان خداآفرین، چند مدرسه به صورت تصادفی انتخاب گردید. همچنین از میان مدارس روستایی چندپایه نیز چند مدرسه به قید قرعه به صورت تصادفی انتخاب شد. سپس با توجه به حجم هر کدام از طبقات (تک پایه و چندپایه) در جامعه آماری، در مجموع ۲۳۹ دانش آموز (۱۴۷ دانش آموز تک پایه و ۹۲ دانش آموز چندپایه) به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه های هوش هیجانی (شوت و همکاران، ۱۹۹۸)، هوش اخلاقی (لنیک و کیل، ۲۰۰۵) و هوش اجتماعی ترومسو (سیلورا و همکاران، ۲۰۰۱) استفاده شد. برای تحلیل داده ها نیز از آزمون تحلیل واریانس چندمتغیری و نرم افزار SPSS²⁶ استفاده شد.

یافته ها: نتایج نشان داد دانش آموزان کلاس های چندپایه در هر سه متغیر هوش هیجانی، هوش اخلاقی و هوش اجتماعی میانگین نمرات بالاتری را کسب کرده اند، اما این تفاوت در خصوص نمرات هوش اخلاقی معنی دار نبود ($P > 0/05$) اما در مورد هوش هیجانی و هوش اجتماعی معنی دار بود ($P < 0/05$).

نتیجه گیری: با توجه به یافته های به دست آمده، به نظر می رسد دانش آموزان کلاس های چندپایه به علت تعاملات بیشتر و غنی تر در محیط آموزشی نسبت به دانش آموزان کلاس های تک پایه از هوش هیجانی و اجتماعی بالاتری برخوردار هستند. با توجه انجام این پژوهش در یک منطقه جغرافیایی خاص و دانش آموزان پایه ششم ابتدایی، تکرار آزمایش در گروه های دیگر و نمونه های بیشتر پیشنهاد می شود.

استاد: حلبی ساز، حسن؛ محمدزاده، علی؛ و رضایی، اکبر (۱۴۰۲). مقایسه هوش اخلاقی، هوش هیجانی و هوش اجتماعی در دانش آموزان کلاس های تک پایه و چندپایه. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۲، شماره ۱۲۹، ۱۷۵-۱۹۱.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۲، شماره ۱۲۹، ۱۴۰۲. DOI: [10.52547/JPS.22.129.175](https://doi.org/10.52547/JPS.22.129.175)

© نویسنده گان.

✉ نویسنده مسئول: حسن حلبی ساز، کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه پیام نور، تبریز، ایران. رایانامه: Hassanhalabisaz7@gmail.com

تلفن: ۰۹۹۱۷۸۰۹۰۱۳

مقدمه

آموزش چندپایه، پدیده‌ای جهانی است که فلسفه وجودی آن در اغلب کشورها، دستیابی به هدف بین‌المللی «آموزش برای همه است» (ابراهیمی، ۱۴۰۰). آموزش چندپایه^۱، نوآوری آموزشی و تجربه جدیدی نیست که به تازگی معرفی شده باشد، بلکه این نوع از آموزش، بیش از یک قرن است که مورد پذیرش قرار گرفته است. کلاس‌های چندپایه، واقعیتی مبتنی بر ضرورت جغرافیایی و اقتصادی برای بسیاری از کشورهای در حال توسعه است (لیتل، بلوم و دیوان، ۲۰۰۸). مطابق با تعریف مولریان-کاین (۲۰۰۴) کلاس‌های چندپایه، شامل کلاس‌هایی است که در آن‌ها یک معلم، مسئولیت تدریس به فراگیرانی را دارد که در پایه‌های مختلف تحصیلی قرار دارند. آموزش چندپایه در سطح دبستان در بسیاری از کشورها متداول است (براون، ۲۰۱۰). طبق آخرین آمار وزارت آموزش و پرورش (به نقل از شهرآبادی، ۱۴۰۰)، حدود ۵۲ هزار کلاس چندپایه با جمعیت دانش‌آموزی حدود ۷۰۰ هزار نفر در ایران وجود دارد. دلیل اصلی تشکیل کلاس‌های چندپایه، پایین بودن تعداد دانش‌آموزان در مناطق روستایی و کمبود معلم است که شیوه‌ای برای ایجاد دسترسی بیشتر کودکان روستایی به خدمات آموزش و پرورش است (صمدیان، ۱۳۸۵). با وجود اهداف موجه برای کلاس‌های چندپایه، این برنامه ممکن است باعث افت عملکرد تحصیلی فراگیران شود. برای مثال، سن، جنسیت و همچنین فرهنگ‌های متنوع در تعامل با یکدیگر می‌توانند مانع یادگیری و کسب شایستگی‌های موردنظر سیستم آموزشی توسط دانش‌آموزان در کلاس‌های چندپایه شود (باکان و کالیسانگ، ۲۰۱۹). از سوی دیگر، برخی مطالعات، تأثیر مثبت کلاس‌های چندپایه را نشان می‌دهند. پژوهش‌ها نشان داده است که تدریس چندپایه در صورت اجرای صحیح می‌تواند از لحاظ تحصیلی، مثل تدریس تک‌پایه اثربخش باشد و می‌تواند مهارت‌های اجتماعی فراگیران را به طور چشمگیری حتی بهتر از کلاس‌های تک‌پایه ارتقاء دهد. در کلاس‌های چندپایه درک بیشتری بین معلمان و فراگیران و محیط غنی‌تری برای دانش‌آموزان جهت مشارکت اجتماعی بیشتر فراهم می‌شود. همچنین با مدیریت مناسب کلاس‌های چندپایه، برای یادگیری دانش‌آموزان و رشد عزت‌نفس آن‌ها، شرایط بهتری فراهم می‌شود (محمدجانی و معجونی،

۱۳۹۸). توجه به ظرفیت‌های یادگیری و هوش از جمله موضوعاتی است که در موفقیت و آینده دانش‌آموزان نقش بسزایی ایفا می‌نمایند. هوش همواره از گذشته تاکنون، محور بسیاری از پژوهش‌های آموزشی و روانشناختی بوده است. در پژوهش‌ها و گفت‌وگوهای عامیانه، هوش اغلب به عنوان یک ویژگی ذاتی، پایدار و شبیه به ویژگی و برابر با ضریب هوشی تلقی می‌شود. مطالعات نشان داده‌اند، تحصیلات و هوش در یک رابطه دو طرفه آمیخته شده‌اند، زیرا توانایی فکری، میزان آموزش پذیری را از طریق عوامل مختلف اجتماعی و اقتصادی پیش‌بینی می‌کند (بوتن هورن و همکاران، ۲۰۲۱). موضوع هوش بسیار جذاب است و به طور پیوسته تکامل می‌یابد. زمینه‌های متفاوتی از هوش وجود دارد که می‌تواند مورد آزمایش قرار گیرد (گانفردسون، ۲۰۰۲). امروزه علاوه بر جنبه شناختی هوش، جنبه‌های دیگری از آن نیز مورد بحث است که شامل هوش اخلاقی^۲، هوش اجتماعی^۳ و هوش هیجانی^۴ می‌شود (حدادی‌مقدم، ابوالقاسمی و تیزدست، ۱۴۰۰).

بوربا (۲۰۰۱) دیدگاهی جدید به نام هوش اخلاقی را در چارچوب هفت فضیلت یا صفت (همدلی، وجدان، کنترل خود، احترام، همدلی، تحمل و عدالت) معرفی کرد که ویژگی‌های خوب و ضروری انسان برای همه مردم در همه جا هستند که به او در مواجهه با فشارهای زندگی کمک می‌کنند. در واقع هوش اخلاقی، توانایی تفکر و احساس افراد در درک و تشخیص درست و نادرست است و مبنای باورهای اخلاقی را برای رفتار مشخص می‌سازد (عایشه، ۲۰۱۸). مطابق با نظر لنینک و کیل (۲۰۰۷)، هوش اخلاقی از چهار اصل مهم شامل درستکاری؛ مسئولیت‌پذیری؛ بخشیدن و دلسوزی تشکیل شده است. اصل درستکار بودن، یعنی ایجاد هماهنگی بین باورها و کارهای فرد یا به عبارتی انجام دادن کار درست و زدن حرف درست در همه زمان‌هاست. اصل مسئولیت‌پذیری به معنی پذیرفتن کارها و پیامدهای آن و همچنین اشتباهات و شکست‌هاست. اصل بخشش در واقع شامل آگاه بودن از عیوب و اشتباهات و همچنین، بخشیدن خود و دیگران است و اصل دلسوزی نیز به معنی توجه به دیگران می‌باشد. معلمان در محیط‌های آموزشی همواره با چالش‌های اخلاقی مواجه بوده‌اند. قدم‌پور، حیدریانی، کلاتر و نصیری‌هانیس (۱۳۹۹) معتقدند از جمله وظایف مراکز و مؤسسات

1. multi-grade training

2. moral intelligence

3. social intelligence

4. emotional intelligence

آموزشی، ترویج دادن ارزش های اخلاقی بین دانش آموزان می باشد تا زمینه ی شکوفا شدن توانمندی های فراگیران فراهم شود و بستر لازم جهت رشد همه جانبه شخصیتی، عاطفی، رفتاری و فکری آنان حاصل شود. مطالعات نشان داده است که آموزش مهارت های مرتبط با هوش اخلاقی، اثرات مؤثری بر سازش یافتگی های عاطفی، آموزشی و اجتماعی دارد (شیخ الاسلامی و محمدی، ۱۳۹۸).

یکی دیگر از انواع هوش که نقش مهمی در رشد دانش آموزان ایفا می کند، هوش هیجانی است. دانش آموزانی که دارای هوش هیجانی بالایی هستند به ادراک واقع بینانه تری در روابط بین فردی دست می یابند و این توانایی در کسب انگیزه پیشرفت به آن ها کمک می کند (صبحی قراملکی، ۱۳۹۱). هوش هیجانی، توانایی فرد برای درک و مدیریت احساسات خود و دیگران است (متیوز، لین، زیدنر و رابرتز، ۲۰۱۸؛ اوکانر، هیل، کایا و مارتین، ۲۰۱۹). مفهوم هوش هیجانی به تعامل بین احساسات و شناخت اشاره دارد که به افراد این امکان را می دهد تا با محیط اطراف خود سازگار شوند (همفری، کران، موریس، فارل و وودز، ۲۰۰۷). برخی هوش هیجانی را مهارت هایی برای شناسایی، جذب، درک و تنظیم احساسات خود و دیگران می دانند. این مهارت ها منابع بالقوه ای هستند که به مقابله بهتر در برابر حوادث استرس زا کمک می کنند (زیدنر، متیوز و رابرتز، ۲۰۱۲). در مورد اهمیت هوش هیجانی در فرآیند تحصیلی دانش آموزان، پژوهش های متعددی نشان داده اند، هوش هیجانی عاملی بسیار مؤثر بر عملکرد تحصیلی است (خدیبوی، مددی نیا و حضرتیان، ۱۴۰۰).

یکی دیگر از انواع هوش، هوش اجتماعی است که برای تعاملات بین فردی و روابط اجتماعی سازگارانه ضروری است (خالق خواه، رضایی شریف، شیخ الاسلامی و پیرقلی کیوی، ۱۳۹۸). هوش اجتماعی رابطه تنگاتنگی با هوش هیجانی دارد. با این حال، تفاوت قابل توجهی میان این دو سازه وجود دارد (گکونو و مرسر، ۲۰۱۷). هوش اجتماعی یک فرد معمولاً از روی توان سازگاری او شناخته شده یا سنجیده می شود. یک فرد زمانی دارای هوش اجتماعی شناخته می شود که بتواند منطقی فکر کرده، هدفمند عمل کند و به طور مؤثر با محیط اطراف خود برخورد کند (بالاگان و کاسیراجان، ۲۰۲۱). هوش اجتماعی را می توان به عنوان توانایی تغییر و تفسیر موقعیت های اجتماعی و سازگاری با آن ها تعریف کرد. هوش اجتماعی یا رفتار انطباقی به معنای کنار آمدن با دیگران و ارتباط برقرار

کردن با آن ها است. با پرورش هوش اجتماعی و رفتار انطباقی می توان نیازهای شخصی افراد مقابل خود را فهمید (عصاره، صالح صدق پور و عربی، ۱۳۹۸). در آموزش عمومی، مفهوم یادگیری اجتماعی و عاطفی در دهه گذشته برجسته شده است. این مفهوم پیشنهاد می کند که طیف وسیعی از مهارت های اجتماعی و عاطفی مانند تشخیص و مدیریت احساسات خود، درک احساسات دیگران و همدلی با آن ها، مراقبت از روابط و به طور کلی مدیریت مؤثر و اخلاقی زندگی را می توان به طور صریح از دوران کودکی آموزش داد (گکونو و مرسر، ۲۰۱۷). کلاس های چندپایه به دلیل تحت پوشش قرار دادن دانش آموزان دو یا بیش از دو پایه تحصیلی در یک کلاس درس، شرایط و مقتضیات منحصر به فردی دارند و تدریس در این کلاس ها از پیچیدگی خاصی برخوردار بوده و با کلاس های تک پایه متفاوت است. نگاه های مختلفی به کلاس های درس چندپایه وجود دارد. برخی این کلاس ها را در زمره معضلات نظام آموزشی می دانند که باید از میان برداشته شود و بعضی دیگر، وجود این کلاس ها را به مثابه فرصتی برای آموزش و پرورش بهینه به شمار می آورند (رحیمی، مفیدی و پاکدامن، ۱۳۹۲). در مرور پیشینه موضوع مورد مطالعه، پژوهشی که به طور مستقیم به متغیرهای مورد بررسی در کلاس های چندپایه پرداخت، یافت نشد. از این رو به تعدادی از مطالعات پیشین که به مقایسه دانش آموزان تک پایه و چندپایه در ابعاد مختلف پرداخته اند، اشاره می شود.

مددی، افلاکی فرد و کوثری (۱۳۹۹) به مقایسه دانش آموزان ابتدایی کلاس های چندپایه و عادی از نظر سازگاری اجتماعی و ادراک از محیط پرداختند. یافته های پژوهش آن ها نشان داد، دانش آموزانی که در کلاس های عادی تحصیل می کنند، هم از لحاظ سازگاری اجتماعی و ابعاد آن و هم از لحاظ ادراک از محیط و ابعاد همبستگی، مطالعه و پژوهش و جهت گیری هدفی، وضعیت بهتری نسبت به دانش آموزان کلاس های چندپایه داشتند. نتایج مطالعه مظاهری (۱۳۹۸) نیز نشان داد بین مهارت های خودراهبری یادگیری دانش آموزان عادی و چندپایه تفاوت معناداری وجود دارد، اما بین خودکارآمدی تحصیلی و خودکارآمدی خلاق دانش آموزان عادی و چندپایه تفاوت معناداری مشاهده نشد.

چکی و پائولا (۲۰۱۸) تأثیر کلاس های چندپایه بر مهارت های شناختی و غیرشناختی را بررسی کرده و دریافتند که دانش آموزان در کلاس های

کمبود دانش آموز در برخی از این مناطق، افزایش کلاس های چندپایه غیر قابل اجتناب است. یکی از زمینه های برطرف کننده این تناقض، مقایسه هوش های چندگانه در دانش آموزان چندپایه و تک پایه است. از طرف دیگر، جستجوی پژوهشگران مطالعه حاضر، پژوهش خاصی که هوش های چندگانه را در دانش آموزان تک پایه و چندپایه مقایسه کند، یافت نکرد. لذا مطالعه حاضر درصدد پاسخ گویی به این سؤال اساسی است که آیا بین دانش آموزان تک پایه و چندپایه از نظر هوش اخلاقی، هوش هیجانی و هوش اجتماعی تفاوت وجود دارد؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت کنندگان: طرح پژوهش حاضر، توصیفی از نوع علی - مقایسه ای بود. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش آموزان تک پایه و چندپایه شهرستان خداآفرین در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود که در پایه ششم ابتدایی مشغول به تحصیل بودند. با توجه به این که جامعه آماری پژوهش شامل دو گروه از دانش آموزان، یعنی دانش آموزان تک پایه و چندپایه بود، ابتدا حجم نمونه بر اساس جدول مورگان تعیین شد (۲۳۹ نفر) و سپس نمونه گیری در سه سطح خوشه ای، طبقه ای و تصادفی ساده انجام شد. بدین ترتیب برای تعیین نمونه ای از دانش آموزان تک پایه از میان مدارس تک پایه شهرستان خداآفرین، چند مدرسه به صورت تصادفی انتخاب گردید. همچنین از میان مدارس روستایی چندپایه نیز چند مدرسه به قید قرعه به صورت تصادفی انتخاب شد. سپس با توجه به حجم هر کدام از طبقات (تک پایه و چندپایه) در جامعه آماری، در مجموع ۲۳۹ دانش آموز (۱۴۷ دانش آموز تک پایه و ۹۲ دانش آموز چندپایه) به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. با توجه به سن پایین نمونه آماری (دانش آموزان پایه ششم ابتدایی)، شرکت کنندگان پرسشنامه ها را با راهنمایی معلم و والدین خود تکمیل نمودند. در نهایت، داده ها با استفاده از روش تحلیل واریانس چندمتغیره تحلیل شدند. ملاک های ورود به پژوهش حاضر شامل تحصیل در پایه ششم ابتدایی، رضایت شرکت کننده و والدین ایشان برای شرکت در پژوهش، قرار داشتن در دامنۀ سنی ۱۲ تا ۱۳ سال و عدم ابتلا به اختلالات روانشناختی مزمن (با تشخیص روانشناس بالینی) بود. ملاک خروج از پژوهش نیز شامل عدم تمایل شرکت کننده و والدین ایشان برای ادامه شرکت در پژوهش بود.

درس چندپایه نمرات بدتری را در آزمون های استاندارد سوادآموزی و حساب در مقایسه با دانش آموزان کلاس های تک پایه کسب می کنند. انصاری (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان «پیشرفت تحصیلی، کارکردهای اجرایی و رشد هیجانی - اجتماعی کودکان پیش دبستانی در کلاس های چندپایه» رشد کودکان ۵ ساله را در کلاس های چندپایه (ترکیبی از کودکان ۳، ۴ و ۵ ساله) در مقایسه با کودکان ۵ ساله ای که تنها با کودکان هم سن خود آموزش می دیدند، مورد بررسی قرار دادند. یافته های این پژوهش نشان داد که کودکان کلاس های چندپایه دستاوردهای کمتری در مهارت های ریاضی و سوادآموزی کسب کردند و در پایان سال تحصیلی در مقایسه با کودکان دیگر، کارکردهای اجرایی کمتری از خود نشان دادند؛ اما بین این دو گروه در رشد هیجانی - اجتماعی تفاوت معناداری مشاهده نشد.

نتایج مطالعه رحیمی و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد، نمرات مربوط به رشد اجتماعی دانش آموزان کلاس های تک پایه تفاوت معنی داری با کلاس های چندپایه دارد. دانش آموزان کلاس های چندپایه نمرات بهتری کسب کردند. در مقایسه مؤلفه ها در این پژوهش مشاهده شد که بین سه مؤلفه از هفت مؤلفه توسعه اجتماعی (شغل، ارتباطات و اجتماعی بودن) در این دو گروه از دانش آموزان تفاوت معنادار وجود دارد. همچنین بین مهارت های اجتماعی دانش آموزان دختر و پسر در کلاس های چندپایه و دانش آموزان در کلاس های تک پایه تفاوت معنی داری وجود داشت.

یافته های پژوهش سلیمانی، حدادیان و شهرابی (۱۳۸۹) نیز نشان داد، بین سطح مهارت های اجتماعی دانش آموزان عادی و چندپایه تفاوت معناداری وجود دارد، ولی در کل این تفاوت به نفع دانش آموزان کلاس های چندپایه بود.

بنابراین با توجه به آنچه گفته شد، نتایج مطالعات پیشین در مورد فواید و محدودیت های کلاس های چندپایه برای دانش آموزان متناقض است، به گونه ای که برخی اثرات نامطلوب کلاس های چندپایه مانند فشار بر معلم و دانش آموزان و توجه کمتر به نیازهای فردی فراگیران را برجسته کرده و نظر مساعدی نسبت به این نوع کلاس ها ندارند ولی برخی دیگر بر فواید این نوع کلاس ها مانند رشد مهارت های اجتماعی دانش آموزان تأکید دارند. با همه مشکلات و محدودیت های کلاس های چندپایه، با توجه به شرایط جغرافیایی، اقلیمی و فراوانی مناطق روستایی و محروم در ایران و

(ب) ابزار

آزمون هوش هیجانی خود گزارشی شوت^۱ (SSEIT): این پرسشنامه خود گزارشی توسط شوت و همکاران (۱۹۹۸) و بر اساس الگوی اولیه هوش هیجانی مایر و سالووی (۱۹۹۰) ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۳۳ سؤال همراه با استفاده از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت، ۱ (کاملاً موافقم) تا ۵ (کاملاً مخالفم) برای پاسخ‌ها است. ابتدا جنبه‌های فرعی، نمره گذاری شده و سپس با هم جمع می‌شوند تا نمره کل برای شرکت کننده به دست آید. این پرسشنامه از سه مؤلفه نظم هیجان، ارزیابی و بیان هیجان، و بهره‌برداری از هیجان تشکیل شده است. شوت و همکاران (۱۹۹۸) قابلیت اطمینان (پایایی) مقیاس هوش هیجانی خود را ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند. نمره این آزمون، به طور کلی، برای بزرگسالان و نوجوانان نسبتاً قابل اعتماد است (سیاروچی، چان و باجگار، ۲۰۰۱). خسرو جاوید (۱۳۸۱) در پژوهشی به بررسی اعتبار و روایی سازه مقیاس هوش هیجانی شوت در میان جامعه نوجوانان ایران پرداخت. نتایج این پژوهش نشان داد که این مقیاس از اعتبار بالایی (۰/۸۱) برخوردار است.

پرسشنامه هوش اخلاقی^۲ (MCI) این پرسشنامه توسط لنینک و کیل (۲۰۰۵) ساخته شده است. این پرسشنامه مشتمل بر ۴۰ سؤال است. پاسخ‌دهندگان به هر پرسش، در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای شامل: هرگز، به ندرت، بعضی اوقات، بیشتر اوقات و تمام اوقات به سؤالات پاسخ می‌دهند. لنینک و کیل (۲۰۰۵)، توانایی‌های هوش اخلاقی را در چهار دسته کلی تحت عنوان ابعاد کلی هوش اخلاقی شامل: درستکاری، مسئولیت‌پذیری، بخشش و دلسوزی تعریف کرده و به ۱۰ زیر مجموعه جزئی تقسیم کرده‌اند. اسماعیلی‌طرزی، بهشتی‌فر و اسماعیلی طرزی (۱۳۹۲) در پژوهش خود، پایایی این پرسشنامه را با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ، ۰/۸۸ محاسبه کرده‌اند، همچنین با نظرخواهی از صاحب‌نظران روایی پرسشنامه را نیز ۰/۹۰ ارزیابی کردند.

مقیاس هوش اجتماعی ترومسو^۳ (TSIS): این پرسشنامه توسط سیلورا، مارتین یوسن و داهل (۲۰۰۱) تهیه شده است. این مقیاس یک ابزار خودگزارشی است که شامل ۲۱ سؤال است. مقیاس ترومسو، هوش اجتماعی را بر اساس سه خرده مقیاس پردازش اطلاعات اجتماعی،

مهارت‌های اجتماعی و آگاهی اجتماعی اندازه‌گیری می‌کند. این مقیاس از پاسخ‌دهندگان می‌خواهد تا نظرات خود را در مورد هر سؤال در مقیاس هفت درجه‌ای (از مخالفت شدید تا کاملاً موافق) رتبه‌بندی کنند. سیلورا و همکاران (۲۰۰۱) ضرایب پایایی آلفا برای خرده مقیاس‌های پردازش اطلاعات اجتماعی، مهارت‌های اجتماعی و آگاهی اجتماعی به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۸۶ و ۰/۷۹ گزارش کرده‌اند. در ایران نیز رضائی (۱۳۸۹) ضریب پایایی آلفای کرونباخ را برای کل مقیاس ۰/۷۵ و برای خرده مقیاس پردازش اطلاعات اجتماعی ۰/۷۳، مهارت‌های اجتماعی ۰/۶۶ و آگاهی اجتماعی ۰/۶۴ محاسبه کرده است. همچنین ضریب پایایی بازآزمایی برای کل مقیاس ۰/۸۱ و برای خرده مقیاس‌های پردازش اطلاعات اجتماعی، مهارت‌های اجتماعی و آگاهی اجتماعی در پژوهش فوق به ترتیب برابر ۰/۷۶، ۰/۸۶ و ۰/۶۶ بود.

علاوه بر این، در پژوهش حاضر جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از دو روش آمار توصیفی و استنباطی استفاده گردید. در آمار توصیفی، میانگین و انحراف معیار و در آمار استنباطی از تحلیل واریانس چندمتغیری برای بررسی تفاوت بین دو گروه استفاده شد. همچنین داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS²⁶ مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

شرکت‌کنندگان مطالعه حاضر شامل ۲۳۹ دانش‌آموز بود (۱۴۷ دانش‌آموز تک‌پایه که ۶۱/۵۱ درصد نمونه و ۹۲ دانش‌آموز چندپایه که ۳۸/۴۹ درصد نمونه آماری را تشکیل می‌دادند). همچنین توزیع شرکت‌کنندگان بر اساس جنسیت شامل، ۴۷/۵ درصد، دانش‌آموزان پسر و ۵۲/۵ درصد نیز دانش‌آموزان دختر بود.

جدول ۱، میانگین و انحراف معیار نمرات متغیرهای سه‌گانه پژوهش حاضر؛ هوش اجتماعی، هوش اخلاقی و هوش هیجانی در دو گروه دانش‌آموزان تک‌پایه و چندپایه را نشان می‌دهد.

1. Schutte Self-Report Emotional Intelligence Test

2. Moral Intelligence Questionnaire

3. The Tromsø Social Intelligence Scale

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار هوش‌های اجتماعی، اخلاقی و هیجانی در دو گروه از دانش آموزان

متغیر	دانش آموزان چندپایه		دانش آموزان تک پایه	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
هوش اخلاقی	۱۴۱/۲۹	۱۶/۵۸	۱۳۷/۵۵	۲۶/۱۶
هوش هیجانی	۱۲۰/۶۷	۱۲/۹۵	۱۱۵/۶۹	۱۹/۰۲
هوش اجتماعی	۸۴/۶۹	۷/۵۸	۷۹/۷۸	۸/۷۴

در ادامه و به منظور پاسخگویی به سؤال اصلی پژوهش حاضر مبنی بر این که آیا بین دانش آموزان تک پایه و چندپایه از نظر هوش اخلاقی، هیجانی و اجتماعی تفاوت وجود دارد، از تحلیل واریانس چندمتغیری استفاده شد. قبل از انجام آزمون تحلیل واریانس چندمتغیری، مفروضه‌های تحلیل واریانس چندمتغیری مورد بررسی قرار گرفت. به منظور بررسی توزیع نرمال بودن داده‌ها، نتایج آزمون چولگی و کشیدگی مورد بررسی قرار گرفت. دامنه مورد قبول برای کشیدگی ۷- تا ۷+ بوده و برای چولگی ۲- تا ۲+ می‌باشد. نتایج نشان داد که داده‌ها توزیع نرمال قابل قبولی دارند. همچنین برای آزمون همگنی ماتریس‌های کواریانس، نتایج آزمون باکس بررسی شد. نتایج این آزمون نشان داد، سطح معنی داری آزمون باکس برابر ۰/۱۰ است. بنابراین با توجه به بزرگتر بودن سطح معنی داری از ۰/۰۱ نتیجه می‌گیریم که مفروضه همگنی ماتریس‌های کواریانس برقرار است.

از جمله دیگر پیش فرض‌های مهم در آزمون تحلیل واریانس، همگنی واریانس‌های خطا است که با استفاده از آزمون لون مورد بررسی قرار می‌گیرد. توجه به مقادیر سطح معناداری بزرگتر از ۰/۰۵ در آزمون لون نشان داد، مفروضه تجانس واریانس نمرات هوش اجتماعی در گروه‌ها، برقرار است، اما در مورد هوش اخلاقی و هوش هیجانی برقرار نیست. با توجه به این که یکسانی واریانس در برخی متغیرها رعایت و در برخی دیگر رعایت نشده است، از طرفی آزمون‌های پارامتریک توان آماری بیشتری نسبت به آزمون‌های ناپارامتریک دارند، بنابراین استفاده از آزمون آماری پارامتریک به ناپارامتریک ترجیح داده می‌شود. نتایج اجرای تحلیل واریانس چندمتغیری برای مقایسه میانگین دو گروه در ترکیب خطی هوش‌های اخلاقی، هیجانی و اجتماعی در جداول ۲ و ۳ ارائه شده است.

جدول ۲. نتایج آزمون‌های چندگانه تحلیل واریانس چندمتغیری برای اثرات عضویت گروهی

نام آزمون	مقدار	F	df فرضیه	Df خطا	p	مجذور اتا
اثر پیلای	۰/۰۹	۸/۱۱	۳	۲۳۵	۰/۰۰۱	۰/۰۹
لامبدای ویلکز	۰/۹۰	۸/۱۱	۳	۲۳۵	۰/۰۰۱	۰/۰۹
اثر هئولینگ	۰/۱۰	۴/۲۷	۳	۲۳۵	۰/۰۰۱	۰/۰۹
بزرگ‌ترین ریشه روی	۰/۱۰	۴/۲۷	۳	۲۳۵	۰/۰۰۱	۰/۰۹

نتایج آزمون‌های چندگانه تحلیل واریانس چندمتغیری در جدول ۲ نشان می‌دهد، تفاوت بین میانگین نمرات دو گروه (دانش آموزان تک پایه و چندپایه) در ترکیب خطی نمرات هوش‌های اخلاقی، هیجانی و اجتماعی معنادار است ($P < ۰/۰۰۱$).

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد بین دو گروه تحت مقایسه، در میانگین هوش اخلاقی تفاوت معناداری وجود ندارد، اما از نظر هوش هیجانی و هوش اجتماعی بین دو گروه (دانش آموزان چندپایه و تک پایه)، تفاوت معناداری وجود دارد. بر این اساس برای متغیر هوش هیجانی، مقدار F برابر ۴/۸۸،

مقدار مجذور اتا برابر ۰/۰۲ و سطح معنی داری برابر ۰/۰۲ است. بنابراین با توجه به کوچکتر بودن سطح معنی داری از ۰/۰۵ ($P < ۰/۰۵$)، نتیجه می‌گیریم که از نظر هوش هیجانی بین دانش آموزان تک پایه و چندپایه تفاوت معنی داری وجود دارد، لذا اطلاعات جدول ۱ مبنی بر بالا بودن هوش هیجانی در دانش آموزان چندپایه تأیید می‌شود. همچنین، برای متغیر هوش اجتماعی، مقدار F برابر ۱۹/۷۲، مقدار مجذور اتا برابر ۰/۰۷ و سطح معنی داری برابر ۰/۰۰۱ است. بنابراین با توجه به کوچکتر بودن سطح معنی داری از ۰/۰۵ ($P < ۰/۰۵$)، نتیجه می‌گیریم که از نظر هوش اجتماعی

بین دانش آموزان تک پایه و چندپایه تفاوت معنی داری دارد، لذا داده های جدول ۱ مبنی بر بالا بودن هوش اجتماعی در دانش آموزان چندپایه تأیید

می شود.

جدول ۳. تحلیل واریانس چندمتغیری برای مقایسه میانگین نمرات گروه ها در هریک از متغیرها

متغیر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	P	اندازه اثر
هوش اخلاقی	۷۹۲/۵۴	۱	۷۹۲/۵۴	۱/۵	۰/۲۲	۰/۰۰۶
هوش هیجانی	۱۴۰۳/۳۷	۱	۱۴۰۳/۳۷	۴/۸۸	۰/۰۲	۰/۰۲
هوش اجتماعی	۱۳۶۶/۰۳	۱	۱۳۶۶/۰۳	۱۹/۷۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۷

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر با هدف مقایسه هوش اخلاقی، هوش هیجانی و هوش اجتماعی دانش آموزان کلاس های تک پایه و چندپایه انجام شد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که دانش آموزان کلاس های چندپایه در هر سه متغیر هوش هیجانی، هوش اخلاقی و هوش اجتماعی میانگین نمرات بالاتری را کسب کرده اند، اما این تفاوت در خصوص نمرات هوش اخلاقی معنی دار نبوده و در مورد هوش هیجانی و هوش اجتماعی معنی دار بود.

به طور کلی در تأیید نتایج حاصل از مطالعه حاضر مبنی بر برتری هوش دانش آموزان چندپایه نسبت به تک پایه، (آدامز، ۲۰۱۰؛ به نقل از یداللهی ده چشمه، لیاقت دار و داورپناه)، معتقد است، سیستم آموزشی چندپایه به جهت انعطاف پذیر بودن، دانش آموزانی که از هوش و استعداد بیشتری برخوردار هستند را قادر می سازد، مراحل آموزش را سریع تر طی نمایند. شاید یکی از مهم ترین عوامل تأثیر گذار بر این برتری، تعامل بیشتر و غنی تر در کلاس های چندپایه است که یکی از عوامل مهم در رشد شناختی کودکان است. تبادل افکار ناشی از تعاملات بین فردی، ذهن کودکان را برای در نظر گرفتن دیدگاه دیگران و تجربه فعالیت با کودکان در سطوح مختلف رشد از جمله توانایی های مرتبط با هوش آماده می کند.

جستجوی پژوهشگران مطالعه حاضر، پژوهش خاصی که به بررسی و مقایسه سطح هوش اخلاقی در دانش آموزان کلاس های تک پایه و چندپایه پردازد را نشان نداد. هوش اخلاقی نسبت به هوش های شناختی و اجتماعی، مفهوم جدیدی است و کمتر مورد مطالعه قرار گرفته است اما این نوع هوش، ظرفیت زیادی برای بهبود درک ما از یادگیری و رفتار دارد. هوش اخلاقی به توانایی اعمال اصول اخلاقی در اهداف، ارزش ها و اعمال شخصی اشاره دارد (کلارکن، ۲۰۰۹). هوش اخلاقی استعداد فوق العاده ای

است که ویژگی های مهم زندگی را در بر می گیرد. ویژگی هایی که فرد می تواند درد و رنج دیگران را درک کند، به خود اجازه ندهد بی رحمانه رفتار کند؛ تکانه های آنی خود را کنترل کند و بتواند رضایتش را به تأخیر بیندازد، قبل از قضاوت کردن به حرف های طرفین گوش کند، تفاوت ها را بپذیرد و احترام بگذارد؛ گزینه های غیر اخلاقی را نپذیرد؛ قدرت همدلی داشته باشد، در مقابل بی عدالتی بایستد و با دیگران با احترام و مهربانی رفتار کند. این موارد ویژگی های بنیادینی هستند که به کودکان کمک می کند که شهروندی مسئول بوده و شخصیتی قوی و سالم داشته باشد (بوربا، ۲۰۰۵). به نظر می رسد با توجه به این که ابعاد اصلی هوش اخلاقی (درستکاری، مسئولیت پذیری، بخشش و دلسوزی) بیشتر مرتبط با عوامل درونی افراد است، و با توجه به نقش مؤثر کلاس های چندپایه بر روابط بین فردی دانش آموزان، به همین دلیل نتایج پژوهش حاضر در مورد هوش اخلاقی دانش آموزان کلاس های تک پایه و چندپایه تفاوت قابل ملاحظه ای نشان داده نشد.

نتایج به دست آمده در مورد بالاتر بودن هوش هیجانی در دانش آموزان چندپایه با پژوهش های قبلی (ماونتس و روپنارین، ۱۹۸۷؛ وینمن، ۱۹۹۵، مولریان-کاین، ۲۰۰۴؛ پروهل، داگلاس، الیاس، جانسون و وست اسمیت، ۲۰۱۳) همسو می باشد. هوش هیجانی از دهه ۹۰ تاکنون محور مطالعات متعددی در ابعاد مختلف زندگی بشر بوده است. اکثر این پژوهش ها بر اهمیت هوش هیجانی در موفقیت و رضایت انسان از زندگی صحه گذاشته اند (کلارک، ۲۰۰۹). ماونتس و روپنارینه (۱۹۸۷) با مقایسه بازی کودکان در گروه های هم سن و چندانسنی دریافتند که کودکان در گروه های چندانسنی، عملکرد شناختی بهتری را از خود نشان می دهند. هاروی (۱۹۷۴) نیز دریافت کودکان پیش دبستانی در یک کلاس چندپایه،

خودپنداره مثبت تری ایجاد خواهند کرد؛ و در زمینه های رشد اجتماعی، رشد شناختی و پیشرفت تحصیلی سریع تر از دانش آموزان کلاس عادی پیشرفت می کنند. بر خلاف آنچه گفته شد، انصاری (۱۳۹۶)، هیچ تفاوتی برای رشد اجتماعی و هیجانی کودکان پیش دبستانی در کلاس های چندپایه و تک پایه مشاهده نکرد. تجربه هیجانات، یک جزء جدایی ناپذیر همه فعالیت های مدرسه است و نقش کلیدی را نه تنها در رابطه با یادگیری بلکه با توجه به دستاوردها و موفقیت ها در طول زمان بازی می کند. در آموزش چندپایه کودکان با یکدیگر مقایسه نمی شوند و جهت پیشبرد اهداف تحصیلی، معلم برنامه درسی گسترده تری را می تواند انتخاب کند. همچنین رویکرد یادگیرنده محور و کودک محور به وفور در این کلاس ها استفاده می شود. ایجاد یک محیط آموزشی کودک محور و دلسوز در این کلاس ها، به رشد مهارت های هیجانی، عاطفی، کلامی و عزت نفس دانش آموزان کمک می کند (سونگ و اسپرادلین و پلاکر، ۲۰۰۹).

یافته پژوهش حاضر در مورد هوش اجتماعی بالاتر در دانش آموزان کلاس های چندپایه، با نتایج مطالعات رحیمی و همکاران، ۱۳۹۲؛ معتمدی و خواجهی، ۲۰۲۰؛ سلیمانی و همکاران، ۱۳۸۹؛ مک کلن و کینزی، ۱۹۹۷ همسو است. در تبیین این نتیجه می توان گفت، بعد از خانواده و مدرسه، کلاس درسی مهم ترین عاملی است که در اجتماعی شدن کودکان نقش دارد (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۲). محیط کلاس درسی می تواند بر رفتار اجتماعی دانش آموزان تأثیر بگذارد و رفتارهای اجتماعی در سال های ابتدایی بسیار مهم است. یادگیری در کنار دانش آموزانی با سنین متفاوت و یادگیری در محیطی مناسب از نظر اجتماعی، می تواند تأثیر مثبتی در رشد هوش اجتماعی کودکان داشته باشد (ساگز، ۲۰۱۷).

مطابق با نظریه شناختی اجتماعی آلبرت بندورا، کلاس های چندپایه به دلیل مشاهده و الگوگیری دانش آموزان کم سن و سال تر از دانش آموزان بزرگ تر در رشد اجتماعی آن ها بسیار تأثیرگذار است. کلاس های چندپایه، کودک را با فرصت های زیادی برای رقابت با سایر کودکان دارای سطوح رشدی مختلف، مواجه می سازد (وینسنت، ۱۹۹۹) و همین عامل می تواند زمینه ساز رشد هوش اجتماعی در دانش آموزان شود.

رحیمی و همکاران (۱۳۹۲) معتقدند کلاس های چندپایه، ضمن این که فرصت خوبی برای انجام کار گروهی و برقراری ارتباط دانش آموزان با یکدیگر فراهم می کنند، رشد اجتماعی و درک متقابل آنان را نیز بالا

می برند و زمینه ساز دوستی با دانش آموزان پایه های دیگر هستند که خود این امر سبب می شود، دانش آموزان به نظرات یکدیگر اهمیت بدهند. همچنین کلاس های چندپایه، فرصتی برای فراگیران با سن کم فراهم می آورد تا رفتارهای اجتماعی مناسب را از دانش آموزان پایه های بالاتر، یاد بگیرند (لیتل، ۲۰۰۵). مطابق با نظر معتمدی و خواجهی (۱۳۹۹) رشد اجتماعی و مهارت های اجتماعی در کلاس های چندپایه نسبت به کلاس های تک پایه بهتر صورت می گیرد، زیرا دانش آموزان در کلاس های چندپایه بیشتر از کلاس های تک پایه در معرض کار گروهی هستند. کلاس های چندپایه فرصتی برای افزایش سطح پیشرفت و آگاهی، کسب تجربه، کسب مهارت های مدیریت، رشد اجتماعی و سازگاری محیطی فراگیران فراهم می کند (فرهنگ، ناظری، ممی زاده و قلیچ زاده، ۱۳۹۵). موافقان کلاس های چندپایه - که در آن کودکان در سنین مختلف با هم گروه بندی می شوند - بیان می کنند که این نوع کلاس ها با تمایلات یادگیری کودکان، همسو تر هستند (اونگ و همکاران، ۲۰۰۰).

از جمله محدودیت های مطالعه حاضر این بود که پژوهشگران داده ها را فقط از دانش آموزان پایه ششم جمع آوری کردند و دانش آموزان سایر پایه ها مورد بررسی قرار نگرفتند. از سوی دیگر، چون مطالعه حاضر در شهرستان خداآفرین انجام گرفته است، این امر تعمیم پذیری داده ها را با محدودیت مواجه می کند. با توجه به یافته های مستخرج از پژوهش حاضر مبنی بر هوش هیجانی و اجتماعی بالاتر در دانش آموزان کلاس های چندپایه پیشنهاد می شود، علل این موضوع در مطالعات دیگری (به خصوص مطالعات کیفی) بررسی و تلاش شود با هماهنگی آموزش و پرورش، مکانیسم های مشابهی در کلاس های تک پایه اجرا شود. همچنین با توجه به پژوهش های بسیار محدود در خصوص تأثیر کلاس های چندپایه بر ابعاد مختلف تحصیلی و روانشناختی دانش آموزان، پیشنهاد می شود تا پژوهشگران مطالعاتی را برای کمک به توسعه دانش نظری و عملی در خصوص کلاس های چندپایه و تأثیر آن بر جنبه های مختلف تحصیلی و روانی دانش آموزان انجام دهند. مشاوران، معلمان، راهبران آموزشی و تربیتی و همچنین برنامه ریزان درسی باید برنامه هایی را در جهت بهبود و توسعه هوش اخلاقی، هیجانی و اجتماعی دانش آموزان چه در کلاس های چندپایه و چه در کلاس های تک پایه فراهم کنند. علاوه بر این، لازم است والدین، معلمان و دانش آموزان، در خصوص کلاس های چندپایه و تأثیر

مثبت آن‌ها که مورد تأیید پژوهش‌های بسیاری قرار گرفته است، آگاه شوند. مسئولان و برنامه‌ریزان آموزشی باید در جهت رفع چالش‌ها و مشکلات کلاس‌های چندپایه اقدام کنند تا این کلاس‌ها در مناسب‌ترین شکل ممکن به فعالیت خود ادامه دهند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: مقاله حاضر مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی عمومی است که در دانشگاه پیام‌نور مرکز تبریز، تأیید و دفاع شده است. رضایت آگاهانه و محرمانه بودن پاسخ‌های دانش‌آموزان مورد توجه قرار گرفته و در فرآیند پژوهش، خطر و آسیبی متوجه آن‌ها نشده است. همچنین در مورد حفظ حریم خصوصی و رازداری به شرکت‌کنندگان در پژوهش اطمینان داده شد.

حامی مالی: این پژوهش در قالب پایان‌نامه کارشناسی ارشد و بدون حمایت مالی انجام گرفته است.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده اول این مقاله به عنوان پژوهشگر اصلی، نویسنده دوم به عنوان استاد راهنما و نویسنده سوم نیز به عنوان استاد مشاور در این پژوهش، نقش داشتند.

تضاد منافع: نویسندگان هیچ تضاد منافی در رابطه با این پژوهش اعلام نمی‌نمایند.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از تمامی معلمان، والدین و دانش‌آموزان شرکت‌کننده در پژوهش حاضر تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

اسماعیلی طرزی، زهرا، بهشتی فر، ملیکه، و اسماعیلی طرزی، حمیده. (۱۳۹۲). رابطه هوش اخلاقی با میزان اعتماد آفرینی مدیران. *اخلاق در علوم و فناوری*. ۷۰-۸۴: (۱)۸.

<http://ethicsjournal.ir/article-1-668-fa.html>

حدادی مقدم، حسین، ابوالقاسمی، شهنام، و تیزدست، طاهر. (۱۴۰۰). تدوین مدل رضایت از زندگی بر اساس انواع هوش با میانجی گری سلامت روان در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن. *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*. ۶۴ (۵): ۳۹۵۳-۳۹۶۸.

doi: 10.22038/mjms.2021.19849

خالق خواه، علی، رضایی شریف، علی، شیخ الاسلامی، علی، و پیرقلی کیوی، معصومه. (۱۳۹۸). رابطه ی بین هوش اجتماعی و خود کارآمدی با سبک حل مسأله ی خلاق دانش آموزان. *ابتکار و خلاقیت در علوم/ انسانی*، ۹ (۱): ۲۱۰-۲۱۸.

https://journal.bpj.ir/article_667904.html

خدوی، اسداله، مددی نیا، راحله، و حضرتیان، تیمور. (۱۴۰۰). بررسی رابطه هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز. *فصلنامه علوم روانشناختی*، ۲۰ (۹۹): ۴۰۵-۴۱۲.

<http://psychologicalscience.ir/article-1-819-fa.html>

خسرو جاوید، مهناز. (۱۳۸۱). *اعتبار و روایی سازه مقیاس هوش هیجانی شوت در نوجوانان*، پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی عمومی، دانشگاه تربیت مدرس تهران.

<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/58d807dde16e3ee6067cab923a558a01>

رحیمی، حبیب الله، مفیدی، فرخنده و پاکدل، مجید. (۱۳۹۲). رشد اجتماعی بیشتر در کلاس های چندپایه، *فصلنامه رشد آموزش علوم اجتماعی*، پیاپی ۵۹: ۲۴-۲۹.

<https://www.magiran.com/paper/1146606>

رضائی، اکبر. (۱۳۸۹). مقیاس هوش اجتماعی ترومسو: ساختار عاملی و پایایی نسخه فارسی مقیاس در جامعه دانشجویان. *فصلنامه پژوهش های نوین روانشناختی*، ۵ (۲۰): ۸۲-۶۵.

https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_4177.html

سلیمانی، نادر، حدادیان، احمد، و شهرابی، کاظم. (۱۳۸۹). بررسی و مقایسه پیشرفت تحصیلی و مهارت های اجتماعی دانش آموزان کلاس های چند پایه و عادی در مدارس ابتدایی. *فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی*، ۴ (۴): ۱۲۹-۱۴۴.

https://edu.garmsar.iau.ir/article_538859.html

شیخ الاسلامی، علی، و محمدی، نسیم. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش مهارت های هوش اخلاقی بر سازش یافتگی (عاطفی، آموزشی، اجتماعی) دانش آموزان زورگو. *فصلنامه علوم روانشناختی*. ۱۸ (۷۷): ۵۱۹-۵۲۷.

<http://psychologicalscience.ir/article-1-318-fa.html>

صبحی فراملکی، ناصر. (۱۳۹۱). پیش بینی انگیزه پیشرفت تحصیلی بر اساس هوش هیجانی دانش آموزان. *روانشناسی مدرسه*، ۱ (۳)، ۶۲-۴۹.

https://jsp.uma.ac.ir/article_34.html

صمدیان، صمد. (۱۳۸۵). *شیوه اداره و تدریس در کلاس های چند پایه*. تبریز: انتشارات صمدیان.

عصاره، علیرضا، صالح صدق پور، بهرام، و عربی، احمد. (۱۳۹۸). بررسی رابطه برنامه درسی زبان آموزی با مؤلفه های هوش اجتماعی دانش آموزان ابتدایی. *فصلنامه روان شناسی تربیتی*، ۱۵ (۵۳): ۱۳۹-۱۰۹.

<https://doi.org/10.22054/jep.2020.37759.2499>

فرهنگ، طاهر و ناظری، عبدالوهاب و ممی زاده، طاهرا و قلیچ زاده، علی. (۱۳۹۵). بررسی موانع و مشکلات کلاس های چند پایه، *کنفرانس ملی دانش و فناوری روانشناسی، علوم تربیتی و جامع روانشناسی ایران*، تهران.

<https://civilica.com/doc/591355>

قدم پور، عزت اله، حیدریانی، لیلا، کلانتر، جهانگیر، و نصیری هانیس، غفار. (۱۳۹۹). تأثیر آموزش هوش اخلاقی به شیوه قصه گویی بر سازگاری تحصیلی، اجتماعی و هیجانی دانش آموزان. *تدریس پژوهی*، ۸ (۲): ۵۴-۳۷.

<https://doi.org/10.34785/J012.2020.803>

کریمی، محمدصادق، و غفوری، خالد. (۱۳۹۷). مزیت ها و محدودیت های کلاس های چندپایه براساس تجارب زیسته معلمان کلاس های چندپایه. *توسعه حرفه ای معلم*، ۳ (۲): ۷۴-۵۹.

https://tpdevelopment.cfu.ac.ir/article_699.html

محمدجانی، ابراهیم، حسین معجونی. (۱۳۹۸). *کلاس های چندپایه «چالش یا فرصت»*. مشهد: انتشارات جالیز.

مددی، فرهاد، افلاکی فرد، حسین، و کوثری، مجید. (۱۳۹۹). مقایسه سازگاری اجتماعی و ادراک از محیط در بین دانش آموزان ابتدایی کلاس های چندپایه و عادی در شهرستان فیروزآباد. *پویش در آموزش علوم تربیتی و مشاوره*، ۱۳۹۸ (۱۱)، ۱۲۴-۱۰۵.

https://educationscience.cfu.ac.ir/article_1294.html

مظاهری، میلاد. (۱۳۹۸). *مقایسه خودراهبری یادگیری، خودکارآمدی تحصیلی و خودکارآمدی خلاق دانش آموزان عادی و چندپایه ابتدایی شهر*

کرمانشاه در سال تحصیلی ۹۷-۹۸. دانشگاه پیام نور کرمانشاه: پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی.

<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/fa31373179ea2b1ea19bc83e2225a47e>

References

- Aisyah, A. (2018). Effect of Counseling Approach and Learning Achievement to Moral Intelligence. *Journal of Education, Teaching and Learning*, 3(1), 87-98.
<https://journal.stkip singkawang.ac.id/index.php/JETL/article/view/551>
- Ansari, A. (2017). Multigrade kindergarten classrooms and children's academic achievement, executive function, and socioemotional development. *Infant and Child Development*, 26(6), e2036.
<https://doi.org/10.1002/icd.2036>
- Assareh, A., Saleh sedghpoor, B., & Arabi, A. (2019). Study of the relationship between language learning curriculum and elemental elements of social intelligence of elementary students. *Educational Psychology*, 15(53), 109-139.
<https://doi.org/10.22054/jep.2020.37759.2499>
- Bacane, K. I. P., & Calisang, C. P. (2019). Comparative Study of Learners from Multi-Grade Class and Learners from Mono-Grade Class (Doctoral dissertation, Foundation University).
<https://doi.org/10.5281/zenodo.3985907>
- Balagan, s., & kasirajan, v. (2021). Relationship between social intelligence and social media among student teachers. *i-manager's Journal on Humanities & Social Sciences*, 2(1), 1-6.
https://www.researchgate.net/publication/354117948_RELATIONSHIP_BETWEEN_SOCIAL_INTELLIGENCE_AND_SOCIAL_MEDIA_AMONG_STUDENT_TEACHERS_By
- Borba, M. (2001). *Building Moral Intelligence: A Parent's Guide to Teaching the Seven Essential Virtues*. Jossey-Bass.
- Borba, M. (2005). The step by step plan to building moral intelligence, nurturing kid's hearts and souls. *San Francisco: National Educator Awards, National Council of Self Steam*, 1, 25.
- Bottenhorn, K. L., Bartley, J. E., Riedel, M. C., Salo, T., Bravo, E. I., Odean, R., ... & Laird, A. R. (2021). Intelligence and academic performance: Is it all in your head? *bioRxiv*, 2021-01.
<https://doi.org/10.1101/2021.01.23.427928>
- Brown, B. A. (2010). Multi-Grade Teaching. A Review of Issues, Trends and Practices. Implications of Teaching Education in South Africa. *Centre for Education Policy Development (CEPD)*. Johannesburg. South Africa. https://www.academia.edu/23500944/Multi_grade_Teaching
- Checchi, D., & De Paola, M. (2018). The effect of multigrade classes on cognitive and non-cognitive skills. Causal evidence exploiting minimum class size rules in Italy. *Economics of Education Review*, 67, 235-253.
<https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2018.10.003>
- Ciarrochi, J., Chan, A. Y., & Bajgar, J. (2001). Measuring emotional intelligence in adolescents. *Personality and individual differences*, 31(7), 1105-1119.
[https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(00\)00207-5](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00207-5)
- Clarken, R. H. (2009). Moral Intelligence in the Schools. Online Submission.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED508485.pdf>
- Ebrahimi, S. (2022). Systematic review of multigrade classrooms studies. *Research in Curriculum Planning*, 18(71), 101-131.
<https://doi.org/10.30486/jsre.2022.1942509.2007>
- Esmaeili Tarzi, Z., Beheshtifar, M., & Esmaeili Tarzi, H. (2013). Relationship between managers, moral intelligence and their building trust in the executive organizations of Kerman city. *Ethics in Science and Technology*, 8(1), 70-84.
<http://ethicsjournal.ir/article-1-668-fa.html>
- Farhang, T., Nazeri, A., Mamizadeh, T., Ghelichzadeh (2017). Examining obstacles and problems of multi-grade classes. National Conference of Psychological Knowledge and Technology, Educational Sciences and Comprehensive Psychology of Iran. Tehran.
<https://civilica.com/doc/591355/>
- Ghadampour, E., Heidaryani, L., Kalantar, J., & Nasiri Hanis, G. (2020). The effect of teaching ethical intelligence in storytelling on academic, social, and emotional adjustment of students. *Research in Teaching*, 8(2), 54-37.
<https://doi.org/10.34785/J012.2020.803>
- Gottfredson, L. S. (2002). Where and why g matters: Not a mystery. *Human performance*, 15(1-2), 25-46.
<https://doi.org/10.1080/08959285.2002.9668082>
- Gkonou, C., & Mercer, S. (2017). Understanding emotional and social intelligence among English language teachers.
<https://repository.essex.ac.uk/19060/>

- Haddadi Moghaddam, H., Abolghasemi, S., & Tizdast, T. (2021). Development of life satisfaction model based on types of intelligence mediated by mental health in students of Islamic Azad University, Tonekabon Branch. *medical journal of mashhad university of medical sciences*, 64(5), 3953-3968. <https://doi.org/10.22038/mjms.2021.19849>
- Harvey, S. B. (1974). A comparison of kindergarten children in multigrade and traditional settings on self-concept, social-emotional development, readiness development, and achievement (Doctoral dissertation, Virginia Polytechnic Institute and State University). <http://hdl.handle.net/10919/74716>
- Humphrey, N., Curran, A., Morris, E., Farrell, P., & Woods, K. (2007). Emotional intelligence and education: A critical review. *Educational Psychology*, 27(2), 235-254. <https://doi.org/10.1080/01443410601066735>
- Karimi, M. S., & Ghafoori, K. (2018). The limitations and benefits of multi-grade classes based on multi-grade classes teachers' lived experiences. *Teacher Professional Development*, 3(2), 59-74. https://tpdevelopment.cfu.ac.ir/article_699.html?lang=fa
- Khadivi A, Madadinia R, Hazratian T. (2021). Investigating the relationship between emotional intelligence and academic performance of graduate students of tabriz university of medical sciences. *Journal of psychologicalscience*, 20(99), 405-412. <http://psychologicalscience.ir/article-1-819-fa.html>
- Khaleghkhan, A., Rezaisharif, A., Sheikholeslami, A., & Pirgholi kivi, M. (2019). The Relationship between Social Intelligence and Self-Efficacy with Students' Creative Problem Solving Style. *Journal of Innovation and Creativity in Human Science*, 9(1), 185-210. https://journal.bpj.ir/article_667904.html?lang=fa
- Khosrojauid, M. (2002). The investigation of validity and construct structure of Shot emotional intelligence scale in adolescents. Master Thesis in General Psychology, Tarbiat Modares University. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/58d807dde16e3ee6067cab923a558a01>
- Lennick, D., & Kiel, F.K., (2005). *Moral intelligence*. PearsonEducation, Inc.Prentice Hall. ISBN 0-13-149050-8. P. 1-7.
- Lennick, D., & Kiel, F. (2007). *Moral intelligence: Enhancing business performance and leadership success*. Pearson Prentice Hall. <https://doi.org/10.1002/hrdq.1171>
- Little, A. W. (2005). Learning and teaching in multigrade settings. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000146665>
- Little, A., Blum, N., & Diwan, R. (2008). Increasing Access through Multigrade Teaching and Learning. Policy Brief Number 5. Online Submission. http://www.createrpc.org/pdf_documents/Policy_Brief_5.pdf
- Madadi, F., Aflakifard, H., & Kowsari, M. (2020). Comparison of social adjustment and perception of the environment among elementary school students in multi-grade and ordinary classes in Firoozabad city. *Journal of Pouyesh in Education and Consultation (JPEC)*, 1398(11), 105-124. https://educationscience.cfu.ac.ir/article_1294.html?lanen
- Matthews, G., Lin, J., Zeidner, M., & Roberts, R. D. (2018). Emotional intelligence and giftedness. In S. I. Pfeiffer, E. Shaunessy-Dedrick, & M. Foley-Nicpon (Eds.), *APA handbook of giftedness and talent* (pp. 585-600). *American Psychological Association*. <https://doi.org/10.1037/0000038-038>
- McClellan, D. E., & Kinsey, S. (1997). Children's Social Behavior in Relationship to Participation in Mixed-Age or Same-Age Classrooms. <https://ecrp.illinois.edu/v1n1/mcclellan.html>
- Mounts, N. S., & Roopnarine, J. L. (1987). Social-cognitive play patterns in same-age and mixed-age preschool classrooms. *American Educational Research Journal*, 24(3), 463-476. <https://doi.org/10.3102/00028312024003463>
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, cognition and personality*, 9(3), 185-211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>
- Mazaheri, M. (2019). Comparison of learning self-direction, academic self-efficacy and creative self-efficacy of normal and multi-grade elementary students in Kermanshah in the 98-97 academic year. Kermanshah Payame Noor University: Master Thesis in Curriculum Planning. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/fa31373179ea2b1ea19bc83e2225a47e>
- Mohammadjani, O., & Majouni, H. (2019). Multi Grade Classes; Chalenges or Opurtunities. Jaliz Publication. 108.
- Motamedi, V., & Khajouie, F. (2020). Comparative analysis of the results of multigrade and singlegrade classes based on indicators of educational

- productivity and efficiency: A case study of Bandar Abbas city primary and secondary schools. *Journal of education and learning (EduLearn)*, 14(2), 227-233. <https://doi.org/10.11591/edulearn.v14i2.15871>
- Mulryan-Kyne, C. (2004). Teaching and learning in multigrade classrooms: What teachers say. *The Irish Journal of Education/Iris Eireannach an Oideachais*, 5-19. <https://www.erc.ie/documents/vol35chp1.pdf>
- O'Connor, P. J., Hill, A., Kaya, M., & Martin, B. (2019). The measurement of emotional intelligence: A critical review of the literature and recommendations for researchers and practitioners. *Frontiers in psychology*, 10, 1116. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01116>
- Ong, W., Allison, J., & Haladyna, T. M. (2000). Student achievement of 3rd-graders in comparable single-age and multiage classrooms. *Journal of Research in Childhood Education*, 14(2), 205-215. <https://doi.org/10.1080/02568540009594764>
- Proehl, R. A., Douglas, S., Elias, D., Johnson, A. H., & Westsmith, W. (2013). A collaborative approach: Assessing the impact of multi-grade classrooms. *Catholic Education: A Journal of Inquiry and Practice*, 16(2), 417-440. <https://ejournals.bc.edu/index.php/cej/article/view/1943/3596>
- Rahimi, H., Mofidi, F., & Pakdaman, M. (2013). More social development in multigrade classes; Comparison of social development of students in multi-grade and one-grade classes, *The social science education development*, 59, 24-29. <http://noo.rs/WlpUY>
- Rezaie, A. (2011). The Tromsø social intelligence scale: Factorial structure and reliability of the Persian version of scale in the student's population. *Journal of Modern Psychological Researches*, 5(20), 65-82. https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_4177.html?langa
- Samadian, S (2017). *Administration and teaching methods of multi-level classes in the educational system 6-3-3*. Tabriz: Boy Joy Moulian Publications.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., & Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and individual differences*, 25(2), 167-177. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(98\)00001-4](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00001-4)
- Shahrabadi, M. (2021). *Multigrade Classes*. Tehran: Education Ministry. 150. (Persian). https://www.roshdmag.ir/Roshdmag_content/media/image/2021/08/26460_orig.pdf
- Sheykholeslami, A., & Mohammadi, N. (2019). The effectiveness of moral intelligence skills training on adjustment (emotional, educational, social) in bully students. *Journal of psychologicalscience*, 18(77), 519-527. <http://psychologicalscience.ir/article-1-318-fa.html>
- Silvera, D., Martinussen, M., & Dahl, T. I. (2001). The Tromsø Social Intelligence Scale, a self-report measure of social intelligence. *Scandinavian journal of psychology*, 42(4), 313-319. <https://doi.org/10.1111/1467-9450.00242>
- Sobhi-Gharamaleki, N. (2012). The prediction of achievement motivation from students' emotional intelligence. *Journal of School Psychology*, 1(3), 49-62. <https://sid.ir/paper/216699/fa>
- Soleimani, N., Haddadiyan, A., Shahrabi, K (2010). Examining and comparing the academic progress and social skills of students in multi-grade and regular classes in primary schools. *Educational Leadership & administration*, 4(4), 129-144. https://edu.garmsar.iau.ir/article_538859.html?lang=fa
- Song, R., Spradlin, T. E., & Plucker, J. A. (2009). The Advantages and Disadvantages of Multiage Classrooms in the Era of NCLB Accountability. Education Policy Brief. Volume 7, Number 1, Winter 2009. Center for Evaluation and Education Policy, Indiana University. <https://eric.ed.gov/?id=ED504569>
- Suggs, H. (2017). The Impact of Multiage Classroom Environments on Student Social Behaviors at a Selected Elementary School (Doctoral dissertation). <http://hdl.handle.net/11558/2489>
- Veenman, S. (1995). Cognitive and noncognitive effects of multigrade and multi-age classes: A best-evidence synthesis. *Review of educational research*, 65(4), 319-381. <https://doi.org/10.3102/00346543065004319>
- Vincent, S. (1999). *The Multigrade Classroom: A Resource Handbook for Small, Rural Schools*. Book 2: Classroom Organization. <https://doi.org/10.22070/tlr.2019.3324>
- Zeidner, M., Matthews, G., & Roberts, R. D. (2012). The emotional intelligence, health, and well-being nexus: What have we learned and what have we missed? *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 4(1), 1-30. <https://doi.org/10.1111/j.1758-0854.2011.01062.x>